

SLALOMINGÅNGAR – hur svårt kan det vara?

Av Marie Hansson

Ju mer man börjar tänka på vad en slalomingång innebär, desto mer komplicerat blir det! Det är inte lite vi begär att hundarna ska lära sig och hålla i huvudet!

Grundinläring

Redan när man står med nybörjarhunden infinner sig en massa valmöjligheter! Vilken metod ska man använda sig av? Det finns inget hinder på agilitybanan som erbjuder så många alternativ i inläringen som just slalom. Man kan dela in metoderna i tre grupper.

1. Rakt-fram-metoder med hjälpmedel.
2. Traditionella metoder där man visar hunden vägen.
3. Metoder där hunden får tänka själv för att förstå vad som ska göras.

Vilken metod man väljer beror på flera faktorer, det vill säga om man står själv med en hund att träna. Går man en kurs väljer man sannolikt det som instruktören bestämmer.

Man styrs av:

- Hur erfaren man är och hur medveten man är om vad man vill prioritera.
- Hur bråttom man har att nå resultat.
- Vilka förutsättningar man har till att placera ett arrangemang av slalompinnar på det sätt man vill. Det vill säga om man har tillgång till en egen plats för träning någonstans.
- Vilken typ av hund man har, en del hundar passar bättre till den ena eller andra metoden, både beroende på personlighet men också beroende av mognad och intresse av att fokusera.

Innan vi går vidare i utvecklingen av mina tankar kring svåra slalomingångar, ska vi konstatera ungefär vilka metoderna är som jag refererat till ovan. De ger nämligen olika förutsättningar för gedigen grundinläring av ingångar.

Rakt-fram-metoder handlar om att man kan ställa upp pinnarna i en allé, så att hunden inte behöver svänga i början utan bara springa rakt fram. Man kan använda sig av raka eller snedställda pinnar (placerade som bokstaven V fast med liten yta mellan de två raderna), man kan använda resårband, nät eller något att spänna längs med två raka rader, eller man kan låta bli. Steg för steg flyttar man ihop pinnarna tills de står på en enda rak rad. Med de här metoderna lär sig hunden farten först innan den lär sig svänga, det är okomplicerat och alla hundar kan klara det, även om de egentligen inte är mogna vare sig fysiskt eller psykiskt för annan agilityträning. Nackdelen är att det tar tid att nå målet, sannolikt flera månaders träning. Men å andra sidan hinner hunden nöta alla sorters ingångar under denna tid och kan göras totalt självständig från föraren i alla

delar av slalomet. Med den här metoden lär sig hunden egentligen inte förstå vad den gör, men å andra sidan blir den på ett enkelt vis säker och gör sällan fel, varken vid ingångar eller någon annanstans i slalom.

De traditionella metoderna som funnits i alla tider, och många gånger är bekvämast för instruktörer att utnyttja på nybörjarkurser, är när hundägaren visar hunden vägen med handen och hunden följer handens väg mellan pinnarna. Det finns olika sätt att med kroppsspråket hjälpa hunden, nackdelen är givetvis att man sedan måste arbeta bort var och en av dessa signaler om man inte vill hamna i en situation där hunden är beroende av hjälp. En osjälvständig hund är en kolossal nackdel när man kommer upp i de högre farterna och hunden måste invänta föraren innan den klarar av att gå in i slalom, förutom den uppenbara tidsförlusten kan det bli vägran om hunden stannar upp för nära invid slalompinnarna. En kompromiss med fördelar är att man börjar med att visa vägen några enstaka gånger, och sedan snabbt går över till att använda operant inlärning och med tålmod vänta på hundens initiativ att själv pröva sig fram. Ett färre antal pinnar och en klicker är mycket bra hjälpmedel som gör att utvecklingen kan gå ganska snabbt.

Att hunden tänker själv och man använder planerade övningar som gör att man steg för steg kommer närmare målet är det modernaste och för närvarande den mest populära trenden att följa. Det finns olika metoder som handlar om att börja med två pinnar, alltså en port, eller två portar. Det finns olika tankesätt om hur man ska placera ut pinnarna för att lära hunden den grundläggande färdigheten, hur man passerar mellan två pinnar i olika vinklar. Det här är en utmanande och spännande resa för den som gillar att träna hund och att tänka lite under processen. Nackdelen är att det kan vara för svårt för nybörjarföraren och att det kräver tålmod och tid innan man nått det slutgiltiga målet med hela raden av pinnar. Det passar inte heller alla hundar, som jag tycker. Fördelen är att hunden tänker själv under hela processen och får en bra förståelse för vad den håller på med. Och ingångarna blir under tiden väldigt väl övade.

Svårighetsgrad på tävling

När vi kommer på tävling och ser slalom på banan handlar det om många faktorer när man bedömer slalomingångens svårighetsgrad. Dels förstås själva vinkeln som hunden färdas i på väg fram mot första porten. Dels i vilken fart hunden kommer i, hög fart gör det oftast svårare, ibland för att kunna bromsa in och pricka rätt hål i ingången, ibland kommer hunden rakt på där, men får för hög fart för att klara nästa sväng.

Något som kan påverka, beroende på vilken metod man använt i inläringen, är om föraren hamnar på efterkälken eller inte. Många hundar har blivit beroende av att ha föraren nära för att peka på rätt ingång. Kanske inte för att inlärningsmetoden nödvändigtvis var sådan, utan för att föraren på tävling, kanske helt omedvetet och aningslöst, metodiskt hanterat slalomingångar så att hunden till sist gjorts beroende av sin förare för att klara det.

Ytterligare en faktor som försvårar slalomingångar är sidbyten som görs i samband med dem. Många tycker bakombyten är svåra, dels om hunden inte har självförtroende framåt på egen hand, dels för att man kommer på efterkälken och inte kan vara jäms med hunden. Och har man gjort hunden beroende av det stödet, och den alltså inte är självständig nog, blir det ju ett problem. Gör man ett framförbyte kan man istället hamna i vägen och störa, samtidigt som, med förutsättning att man kan tajma rätt, det kan vara en räddning för vissa att verkligen få bra position att visa in hunden i rätt hål.

Namn på vinkeln

Sedan mycket länge kallar jag de olika vinklarna vid namn, för att identifiera dem och för att man i diskussioner ska kunna förstå vilka vinklar man menar. Man ska tänka sig en klocka. Se bilden nedan. Ingången rakt på, längs linjen är "klockan 6". När hunden kommer i 90 graders vinkel och måste runda en pinne för att gå in är "klockan 9". Och när den kommer i 90 graders vinkel och måste pricka rätt hål, så är det "klockan 3".

Normalt sett är det enklare för hunden att runda en pinne, så "klockan 7-8-9-10" är vanligen lättare att träna in än de från andra hållet. Där måste ju hunden hitta rätt hål.

Runda pinnen medsols eller motsols?

Följande resonemang bygger på en vanlig slalom med en rak bana på minst 4 pinnar.

När man tränar "snälla" ingångar från "klockan 4-6" vinkeln, innebär det ju i praktiken att hunden bara passerar den första pinnen och sedan rundar den andra pinnen. Om man tänker lite närmare på det hela så rundar den pinnen genom att röra sig medsols eller medurs som det också heter.

Men i vinklarna som kan kallas "klockan 7-8", måste hunden ju börja med att runda första pinnen från högra sidan. Och nu måste rörelsen vara den motsatta, alltså motsols.

Om man befäster det ena starkt innan man börjar träna från andra hållet, kan man se att hunden följer det mönster den nött in. Till exempel börjar många, enligt det traditionella sättet att träna, med att träna ingångar från "klockan 4-6" vinkeln. Där repeteras rörelsen medsols runt en pinne. Om man upprepat det väldigt många gånger innan man testar från andra sidan, "klockan 7-8", kan man se att hunden sannolikt försöker med att runda den första pinnen medsols.

Givetvis kan det motsatta hända också, om man börjar med att träna ingångar från "klockan 7-8" och liknande, befäster man att runda första pinnen motsols. Då blir det lätt att hunden från andra hållet, "klockan 4-5" vinkeln, testar med att runda pinnar motsols här också.

Man skulle kunna tycka att det borde gå att lära in båda sorters sätt att runda en pinne genom att sätta upp en enda pinne och börja nöta. Skicka från ena sidan (klockan 7-8) och runda motsols och andra sidan (klockan 4-5) och runda medsols. Och noggrant se till att inget håll blev mer betonat än det andra. MEN det finns en hake till! Hunden måste välja rätt pinne att runda, beroende på från vilken vinkel den kommer! Den får inte bara ta vilken som helst! Därför måste vi tänka oss för i hur vi presenterar pinnarna för hunden.

Pinne ett eller två?

När hunden kommer från vinkeln "klockan 1-5" är det faktiskt pinne nummer två den ska runda och ingen annan. När den kommer från andra hållet, "klockan 7-11", är det pinne nummer ett som är den viktigaste och den som ska rundas för att det ska bli rätt.

Man tänker nog inte på hur mycket i fokus pinne nummer två är förrän man börjat göra det riktigt, ruskigt svåra ingångarna, som "klockan 1-2" innebär. Där hunden i sned vinkel eller parallellt med slalomen får passera pinnar för att komma fram till början och hitta rätt håll. Ju mer kunskap och rutin hunden har här desto mer syns det på sättet den passerar andra pinnen. Hunden som har säkerhet rundar den nämligen lika snävt som den gör med första pinnen från andra hållet! För den rutinerade hunden är det inte frågan om att "hitta rätt håll", de är medvetna om vart de ska och tar snävaste vägen genom att runda pinne två.

Ledtråden, för hundens del, som hjälper den att komma ihåg vilket som gäller, är om den fram mot ingången har pinnarna på höger eller vänster sida om sig själv. Har den pinnarna på sin vänstra sida ska den hela vägen bort och runda första pinnen. Har den pinnarna på sin högra sida ska den inte hela vägen bort, utan istället runda andra pinnen.

Vad kan hunden?

Det intressanta när man börjar bena upp så här i detalj vad hunden ska kunna, är vad vi lärt den. Problemet är ju att många, kanske omedvetet eller medvetet, lägger betoningen mer på en sak än en annan.

En hund hade en alléslalom på sin tomt, bakom husknuten, när den under många månader fick sin grundträning. På grund av vinkeln slalomen stod placerad i och hur buskar och träd fanns runtomkring blev "klockan 9" mest tränat. Det var den bekvämaste vinkeln för hundägaren nämligen. Att kliva runt för att komma i position för "klockan 3" krävde mer och utan att tänka på det blev det lite mindre tränat. Så småningom visade det sig att den här hunden kunde göra fel vid en "klockan 3" ingång och behandla den som "klockan 9", det vill säga runda första pinnen. Fast hon gjorde det åt rätt håll i alla fall, det vill säga medsols. Men hennes fokus hade blivit för mycket på första pinnen och det märktes alltså ibland i beteendet. Speciellt om föraren samtidigt själv var på väg mot första pinnen (från "klockan 3" vinkeln eller liknande) för att runda den och springa på andra sidan av slalomet, så

lockades den här hunden till att också runda första pinnen och fortsätta slalomen därifrån.

En annan hund hade en hundägare som var mycket medveten om att ”klockan 3”-ingångar är svårare än ”klockan 9”. Därför repeterade hon ”klockan 3” fler gånger än ”klockan 9” under sin grundinläring. Det märktes framöver med att den hunden kunde tänka sig att från positionen ”klockan 9” gå in i hålet och runda andra pinnen, istället för att runda första pinnen som är det rätta.

Själv har jag med mina elithundar lagt ner mer tid på att träna ingångar från ”klockan 2-3” än från andra hållet ”klockan 9-10”. Det beror delvis på att jag vet att det är svårare och behöver mycket träning, delvis på min uppfattning om att det är vanligare förekommande på tävling med vinklar från ”klockan 2-3” än från motsatta hållet.

Plötsligt upptäckte jag att mina båda hundar, efter ett längre uppehåll i träningen över vintern, behandlade ingångar från ”klockan 10-11” som att det var ”klockan 1-2”. De gick inte ända längst bort för att runda första pinnen, utan gick in i hålet och rundade andra pinnen och fortsatte i rätt riktning.

Hur ska man träna?

En av hemligheterna är att aldrig sluta träna. Hunden måste ständigt påminnas om de olika varianterna som kan förekomma. Om man har haft ett träningsuppehåll är det extra viktigt att på nytt lagra all information hunden behöver ha i huvudet för att göra allt rätt.

Har hunden inte fattat hur de olika ingångarna ska göras, är den inte självständig eller säker nog, kan det vara en mycket bra sak att använda hjälpmedel i träningen. Med hjälper kan man undvika att det blir fel. Spänn upp ett resårband eller placera ett hönsnät så att hunden inte kan välja fel ingång. Detta hjälper den att bli självständig för den upptäcker på egen hand vad som fungerar och vad som inte fungerar. När människan inte är nära för att hjälpa, så stör den inte heller, något som är vanligare än vad man tror. Människan blir nu uteslutande någon som ger hunden linjen mot rätt ände av slalom och sedan ger belöning när hunden går in rätt!

När man repeterat ett visst antal gånger och hundens fart har ökat kan man anta att den känner sig säker och då plockar man bort hjälpen man satt dit. Eventuellt lite i taget, beroende på vad man har använt för något. Man kan alltid ta tillbaka hjälpmedlen om hunden behöver en ny dos inläring.

En hjälp som praktiskt taget alla hundar behöver är att människan riktar sig mot den slaloppinne som är ytterst på den ände som är den aktuella änden att gå in vid. Det kommer man att kunna göra på tävling också. Det viktiga att tänka på under träningen är att man ska kunna ha hunden i olika positioner runtom sig, så att den inte blir beroende av något speciellt, i linjen mot ingången. Sedan ska man själv fortsätta i precis den riktningen, mot

den yttersta pinnen, ända till hunden går in i slalomen rätt, då först kan man vika av och ändra riktning själv. Genom att målmedvetet springa mot den första pinnen, oavsett det är till vänster eller höger, är det inte bara en ledning om vilket håll hunden ska åt utan också en mer precis styrhjälp som minskar risken för att den viker av för tidigt och går in i fel port. När man kommer nära måste man lämna företräde till hunden för att inte komma i vägen för den, sänk farten mjukt, ett hastigt stopp förvirrar förstås hunden.

Naturligtvis kan man med tiden träna hunden att klara av störningar, som att föraren bryter sin linje innan hunden är framme och har startat slalomen och att man visst kan göra hastiga inbromsningar, ramla omkull eller annat som normalt får hunden att avbryta sina tankar på att gå in i eller fortsätta i slalom.

Vad är vanligast på tävling?

Min uppfattning att vissa ingångar var vanligare än andra, var intressant tyckte jag. Så jag beslöt mig för att undersöka fakta.

Jag tittade tillbaka på de senaste månadernas tävling för min egen del, jag bad några olika domare om banskisser från klass 3. Jag tittade på Internet. Jag fick ihop 40 banor från det senaste året. Kriteriet var klass 3 i både agility och hopp. Det är inte bara svenska domares banor, utan också finska och danska banor bland dessa. Jag försökte bedöma vinkeln och beskriva den som ett "helt klockslag", "halvfem" duger ju inte i dessa sammanhang, det blir för många alternativ i statistiken. "Klockan 6" är som sagt rakt på, "klockan 12" existerar inte eftersom där är pinnar i vägen för att hunden ska kunna ta den vägen fram mot första pinnen.

Min känsla var alltså att det är vanligare med ingångar åt vänster (kl 1-2) än mot höger (kl 10-11), sett om man står vänd mot mitten på ett slalom. Det stämde inte. Dessa extremt svåra vinklade ingångar var sällsynta, av de 40 banorna var bara 3 st med ingång från kl 1-2. Och bara 2 st var från kl 10-11. Med andra ord ingen speciell skillnad. Förstorrar man spannet till kl 1-5 finner man 16 av banorna med den typen av slalomingång (40%) och 17 st från kl 7-11 (42,5%). Med andra ord var det ungefär lika vanligt med varianten att "runda en pinne" som att "hitta hålet".

Den vanligaste slalomingången var kl 6, som förekom 7 gånger (17,5%), alltså bara vanligt "rakt fram". "Klockan 9" förekom näst flest gånger, 6 gånger (15%). På delad tredje plats med 5 gånger vardera (12,5%) låg ingångar från "klockan 4", "klockan 5" och "klockan 7". Med andra ord de snällare svängarna som är ganska nära mitten och den raka "klockan 6".

Frågan är om min känsla att det var viktigt att prioritera träning av svåra ingångar som "klockan 1-3" berodde på att jag ansåg dem så utmanande. De gjorde starka intryck på mig och jag uppfattade det därför som att de var vanligare än andra svåra ingångar. De lättare ingångarna glömde jag tydligen snabbt. Men sanningen är alltså, åtminstone enligt denna lilla statistik, att det är ganska jämnt fördelat mellan svårigheterna.

Oavsett fördelningen av varianterna, så är det i alla fall bäst att kontinuerligt träna på alla typer om vi vill att hunden ska vara säker på dem alla. Och aldrig sluta träna.